

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.

Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.

Szerkesztőség: Budapest, V. Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Hivatalos rész. — Az üzemterv hatálya. *Rm.* — Hogyan pótoljuk a haltakarmányt? *Unger Emil dr.* — Édesvízi halaink vándorlásáról. (Folyt. és vége.) *fs.* — Hazai és meghonosított salmonidáink. (Folyt.) *Vutskits György dr.* — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Hirdetések.

HIVATALOS RÉSZ.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a *Tiszaújlak-vitkai halászati társulat* alapszabályait folyó évi 6193. II.—B. 2. szám alatt kelt elhatározásával jóváhagyta.

Az üzemterv hatálya.

A halászatról szóló 1888. évi XIX. t.-cz. 14. §-ának b) pontja kimondja, hogy nyílt vizeken a halászatot bizonyos feltételek hiányában (14. § a) pont) a halászatra jogosítottak csak társulattá alakulva gyakorolhatják.

Ennek a rendelkezésnek eredményeképpen eljutottunk odáig, hogy az országban nem igen van már halászatiilag jelentősebb víz, a melyen a halászat gyakorlása ne a törvény 42. §-ban (4. pont) említett *üzemterv* szerint történnék. A kialakult gyakorlat szerint miniszterileg jóváhagyott, illetőleg megállapított *üzemterv* kötelezi a halászatra jogosítottakat, bérlőket, abban az esetben is, ha a társulat meg nem alakítható és a halászati jogot a törvény 47. §-a alapján a hatóság adja bérbe.

Természetes, hogy ilyen viszonyok között rendkívül fontos az, hogy a megállapított s miniszterileg jóváhagyott üzemterv rendelkezéseinek megtartása, esetleg kényszerítő eszközökkel is, biztosítható.

A törvény az üzemtervre vonatkozólag büntető rendelkezést nem tartalmaz. Arra csak a törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1889. évi 5000. sz. földművelésügyi miniszteri rendeletben gondoltak.

Ennek a rendeletnek két szakasza a 17. § és a 22. § vonatkozik ide.

A 17. § eredeti szövegezésében a következő volt:

„Nyílt vizeken a halászat társulatok és bérlők által, ideértve a törvény 47. §-ában említett bérlőket is, a

törvény 42. § 4. pontja értelmében készített s a földművelésügyi miniszter által a törvény 44. §-a értelmében jóváhagyott üzemterv alapján gyakorolható.”

A 22. § pedig így szól:

„A társulatok és a bérlők, valamint az önálló halászatra jogosítottak a halászatot a jóváhagyott üzemtervnek, illetőleg a jelen rendelet 16. §-a alapján megszabott feltételeknek teljesen megfelelő módon tartoznak gyakorolni.

Ha a társulat vagy az önálló gyakorlásra jogosult tulajdonos, illetőleg a bérlő a reá nézve kötelező feltételektől eltérőleg gyakorolja a halászatot, az elsőfokú hatóság (törv. 60. §) által esetről-esetre 100 forintig terjedhető pénzbírsággal büntethető.

Ezen határozat ellen másodfokban az alispánhoz (polgármesterhez), harmadfokban a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterhez felebbezésnek van helye.

A kiszabott pénzbírságok felerészben az országos közgazdasági alap javára esnek, felerészben pedig azon község szegényalapját illetik, melynek területén a halászat a megszabott feltételektől eltérőleg gyakoroltatott.”

Ez a szakasz tartalmazza tehát a törvényes kényszerítő eszközt az üzemterv megtartására: *a bírságolást.*

A gyakorlat később mindkét szakasz bizonyos módosítását tette szükségessé.

Először is a 17. § változott meg az 1898. február 21-én kelt 70,994. sz. földművelésügyi miniszteri rendelettel. A rendelet előre bocsátja, hogy a szakasz „hiányos szövegezése a gyakorlatban téves értelmezésekre adván okot” a belügyi és igazságügyi miniszterekkel egyetértőleg új szövege állapíttatik meg. Az új s ma is érvényben lévő szöveg a következő:

„17. §. Nyílt vizeken a halászat a társulatok megalkakulása után, valamint a 47. § alapján elrendelt kényszerbérbeadás esetén, *csakis* a törvény 42. §-ának 4. pontja értelmében készített és a földművelésügyi

magy. kir. miniszter által a törvény 44. §-a értelmében jóváhagyott üzemterv szerint gyakorolható."

A módosításra legfőképp azért volt szükség, mert egyes helyeken a társulat megalakulása és az üzemterv megállapítása után a *régi bérlők*, a kiknek bérszerződése előbből kelt s bérlőjük még nem járt le, az üzemtervet magukra nézve kötelezőnek elismerni nem akarták, legfőképpen azza érvelvén, hogy az abban foglalt korlátozások *előbb szerzett jogait* sértik.

A kifogás tarthatatlanságát, eltekintve a szorosán vett s igen nyilvánvaló gazdasági szakszempontról, jogi szempontból is kimutatták az illetékes tényezők. Az üzemterv megalkotása s a halászásnak aszerint való gyakorlása a törvényből folyó kötelessége a társulatnak. Epp úgy, mint a hogy el nem volt gondolható, hogy a törvény életbelépte után az azelőtt esetleg minden korlátozás mellőzésével kötött szerződések ily értelmezéssel még érvényben maradjanak, most sem engedhető meg, hogy a törvény alapján készült s miniszterileg jóváhagyott üzemterv alól a társulati vízszakaszon bárki is kivételeket élvezhessen. Szóval a felmerült magánjogi aggályok az illetékes minisztériumok részéről teljes mértékben eloszlattak. Az üzemterv minden *társulati tagra, illetőleg az általuk halászatra jogosítottakra egyaránt kötelező*.

A 22. § megváltoztatása egy évvel később történt az 1899. február 4-én kelt 86,913. sz. földmívelésügyi miniszteri rendelettel. A megváltoztatás megokolása itt is nagyon jellemző:

"Egyes *halászatra jogosultak* az 1888: XIX. t.-cz. s a halászati társulatok üzemterveinek a halállomány védelmét és szaporítását célzó intézkedéseit a közérdek megkárosításával és pusztán jogtalan anyagi előny szerzése céljából oly módon játszá ki, hogy a tudtunkkal és hozzájárulásukkal alkalmazottaik által elkövetett visszaélésekért a felelősséget ezen utóbbiakra hárítják, a kik azt többnyire el is vállalván, az érvényben álló törvényes megtorló intézkedések az előbbiekkal szemben hatástalanokká válnak és egyáltalán céljukat tévesztik. Mint-hogy a halállomány védelmére rendelt törvényes, illetve üzemtervbe foglalt intézkedések kijátszása legtöbbször csak a *halászatra jogosultak* tudtával és hozzájárulásával vagy legalább is az általuk alkalmazandó ellenőrzés hiányossága folytán válik lehetségessé, az alkalmazottak ily szabályellenességeiért" — a *halászatra jogosultak* is felelőssé teendő! E végből a szakasz első bekezdésének meghagyásával, a második bekezdés a következőképpen módosított:

"Ha a társulat, vagy az önálló gyakorlásra jogosult tulajdonos, vagy a társulat kötelékéhez tartozó vízterületen halászatra jogosított bérlő a reánézve kötelező, nevezetesen az üzemtervben megállapított feltételektől eltérőleg gyakorolja a halászatot, az elsőfokú hatóság (törv. 60. §-a) által esetről-esetre 100 frt-ig terjedhető pénzbírsággal büntethető. Ezek ugyanezen büntetés alá esnek akkor is, ha alkalmazottjaik a törvényben vagy üzemtervben megállapított feltételektől eltérőleg halásznak, illetve halászás közben az üzemtervben megállapított határozatokat nem tartják meg, feltéve, hogy ezen ténykedésük a jogosítottak részéről ellenőrizhető volt. Ugyancsak 100 frt-ig terjedhető pénzbüntetéssel (?) büntethetők továbbá azon alkalmazottak (részes halászok, segédhalászok, eresztősök, albérlők), stb., kik az üzemterv határozataitól eltérőleg halásznak, úgyszintén azok is, kik az üzemterv határozatainak pontos ellenőrzésében a társulati közegeket bármi módon gátolják, vagy

az ellenőrzést bármi módon meghússítják. Az üzemterv határozatainak ismételt áthágása esetén az alkalmazottak a társulat területén való további halászáttól is eltilthatók. Azok, kik ezen tilalom ellen vétének 50 frt-ig terjedhető pénzbírsággal büntethetők."

Nyilvánvaló az előadottakból, hogy a végrehajtási rendelet ilyképp módosított 22. §-ában foglalt bírságot mindig csak az *üzemterv rendelkezései ellen* való vétés esetén nyerhet alkalmazást és soha sem a törvényben foglalt rendelkezések áthágásával szemben.

Erre mutat már az is, hogy a rendelet mindig csak pénzbírságról beszél. (A 22. § módosított szövegében az alkalmazottakra vonatkozó 200 K [100 frt] „pénzbüntetés” bizonyára tollhiba). A törvény 69. §-a pedig külön kimondja, hogy a törvény szerint büntetendő cselekményekre a kihágásokról szóló büntetőtörvénykönyv általános határozatai érvényesek.

A gyakorlatban ebből folyólag az a különbség áll elő, hogy a törvény rendelkezései ellen vétőknél a hat hónapi elévülés fennáll, az üzemterv rendelkezései ellen vétőknél azonban nem: azokat 32 évig mindig felelőségre lehet vonni.

Magától értetődőnek veendő itt természetesen az, hogy üzemtervi rendelkezésnek semmi olyan rendelkezés nem minősíthető, a mely már a törvényben is bennfoglaltatik, hanem csak az azon felüli, illetőleg az azokat szigorító s az üzemtervben külön felsorolt rendelkezések.

Ha mindezt szem előtt tartjuk, akkor nem nehéz megállapítani, hogy egyes kihágási esetben mi legyen az eljárás. A gyakorlatban ugyanis az eljáró hatóságok részéről itt-ott e tekintetben bizonyos zavar tapasztalható.

Első pillanatra tényleg úgy tűnik fel a dolog, mintha a fenti rendelkezésekkel a *halászatra jogosítottak* súlyosabb helyzetben volnának, mint a halászátra nem jogosított teljesen idegenek. Ez utóbbiakkal szemben ugyanis aligha alkalmazható a végrehajtási rendelet 22. §-ában kimondott bírságot, mert hiszen ez a szakasz elég határozottan részletezi, hogy kikre vonatkoztatandók az abban foglalt megtorló intézkedések, egyszóval kifejezve: mindenkor csak olyanokra, a kik az illető vizen, a melyre az üzemterv meg van állapítva, a halászátra egyébként *jogosítottak*. Ezeket sujthatja tehát, ha az üzemterv rendelkezései ellen vétének 200 koronáig terjedhető pénzbírság.

Azokra nézve, a kik a halászátra *nem jogosítottak*, teljesen felesleges is volna az üzemterv rendelkezésének áthágásában keresni alapot a megtorlásra, mert rájuk nézve már maga a jogosulatlan halászat állapítja meg a kihágás tényálladékát a törvény 62. §-ának *b)* pontja, illetőleg 64. §-ának *b)* pontja, a legenyhébb esetben pedig a 65. § *a)* pontja alapján.

E szakaszok szerint a legsúlyosabb esetben 400 K-ig a legenyhébb esetben pedig 50-ig terjedhető s behajthatatlanság esetén szabadságvesztésre átváltoztatható pénzbüntetéssel büntethetők. Ez utóbbi lehetőséget is figyelembe véve — a mi a pénzbírságnál nincs meg — a jogosulatlan halászat maga mindenképp súlyosabb büntetés alá esik, mint az üzemterv rendelkezéseinek a halászátra jogosultak által való megszegése; a mi helyesen is van, mert az utóbbi esetben, a társulati kötelékben, mindig csak a saját, illetőleg közös vagyonban való kártételről van szó, míg az első esetben mindig teljesen idegen vagyon elleni vétés forog fenn.

Hogyan pótoljuk a haltakarmányt?

A háború okozta takarmánydrágulás, sőt takarmányhiány következményeivel számolniok kell a tógazdaságoknak. A következmények: az etetésnek legalább is korlátozása s ezzel kapcsolatosan a trágyázás fokozottabb mértékben való alkalmazásának szükségessége, hogy a tóterületek kihasználhatók legyenek.

Mivel a műtrágyázás eddig sehol sem bizonyult gazdaságosnak, a természetes trágyákhoz, szerves vegyületeket tartalmazó hulladékanyagokhoz kell folyamodnunk, mert ezekkel bizonyosan el lehet érni a kívánt eredményt: a tavak természetes haltápláléktermő képességének fokozását.

Az istállótrágyalé alkalmazásáról nemrég volt már szó lapunkban. Ez mindenestre a legmegbízhatóbb eljárás, de nem mindenütt kivihető. Az istállótrágya helyett azonban épp oly jó sikerrel használható a pöczegödrök s a tonnarendszerű árnyékszékék anyaga is (Az utóbbi annál jobb, mert tőzeggel van keverve s így szállításra alkalmasabb.) Nagyon beválik a friss, ülepített városi szennyvíz is. A híg trágyalevet vagy a még hígabb szennyvizet jól elosztva bőségesen adagolhatjuk, minél többször. A tulságos óvatosság azonban sohasem árt, miért is a bőséges trágyázást *reggelenként, napos időben végezzük*. Borult időben, vagy éppen estefelé ne trágyázzuk a tavakat, mert így éjjelente erősen lecsökkenne a víz oxigéntartalma, ami a halak pipálását, fuldoklását eredményezheti. Éjjel ugyanis szünetel az algák szénasszimilációja s az ezzel kapcsolatos oxigéntermelés, a trágya pedig fogyasztja az oxigént.

Alkalmazhatunk azonban a tó szélein köröskörül szilárd alakban is trágyát, komposztot, kis kupaczkokba rakva, melyekből a víz fokozatosan kioldja a hasznos szerves anyagokat.

Hofer legújabb cikkében*) ajánl egy olyan módot is, a mely ott is be fog válni, hol semmiféle természetes trágya nem áll rendelkezésre. Ez abban áll, hogy a tavak káros vízi növényzetét, a sást, kákát, stb., melyet minél gyakrabban lekaszalunk, a vízben hagyjuk rothadni. Ennek lassú rothadása ugyanis szintén trágyáz s főként szénhidrátokkal gyarapítja a víz tápláló erejét. Ebben a tekintetben a zöldfonalas moszatok is hasznosak. *Hofer* szerint a szénhidrátok nagyon elő segítik a különféle *nitrogéngyűjtő baktériumok* elszaporodását, s ha a víznek kellő méz-, foszfor- és káliumtartalma van, akkor a trágyázás teljes lesz; mert a nitrogénről az említett baktériumok gondoskodnak: összegyűjtik azt a levegőből.

A trágyázás legmegfelelőbb módjának megállapítása és hatásának ellenőrzése céljából mindenestre ajánlatos lenne, ha tógazdáink az illetékes szakintézetekhez fordulnának s a kívánatos hidrobiológiai vizsgálatokat lehetővé tennék. A trágyázás ellenőrzése szükséges, mert „omne, quod est nimium, vertitur in vitium”: a jóból is megárt a sok!

Dr. Unger Emil.

Edesvizi halaink vándorlásáról.

(Folyt. és vége.)

(fs.) Azzal a jelenséggel, hogy a vízsodra a halakat lefelé viszi, nemcsak a tenger és az edesvíz határánál, hanem a folyók más pontjainál is találkozhatunk, mert nagyon is gyakori eset az, hogy a halak a folyók árjának sodrában megállani nem tudnak s ez által lefelé sodor-

tatnak. Így a pisztrángszíntájbeli halakra, köztük főleg magára a pisztrángra, a tavaszi árvizek után vajmi gyakran akadunk az Elbe alsó folyásában is, noha kétségtelen, hogy az eme folyónkban nem tenyészik. Mivel pedig ott fognak is ilyeneket, nyilvánvaló, hogy felülről, esetleg valamelyik mellékágból kerülhetett oda. Ha több ilyen pisztráng jut kezeink közé, azok színezéséből és alakjából határozottan megállapítható, hogy különböző vizekből származnak s pusztá véletlen juttatta őket együvé.

Ugyancsak tömegesebben sodorja le az árvíz a halakat évről-évre a márnaszíntájából is, annál többet, minél egyenesebbre szabályozzák a beléjük torkoló mellék-patakokat és minél kevesebb úgy náluk, mint a főfolyóban ama részlet, hol a hal nyugodt vizet és kellő menedéket lelhet.

Sőt még a legalsó dévérszíntáj sem ment az eféle bajoktól s árvíz alkalmával az Elbe alsó szakaszán rakott ángolnavarsákban elég bőven fogódnak olyan halak, a melyekre nézve kétségtelenül megállapítható, hogy a Havelből valók. Ebből aztán azt is megértethetjük, miért van a folyók legalsó szakaszán, nevezetesen ott, a hol a víz sebje alászállt s e miatt az iszap lerakódik, sokkal több hal és miért értékesebb a halászat itt, mint a felsőbb részeken. A halaknak eme passzív vonulása érthetővé teszi még, hogy a nagyobb folyók és folyamok halállományánál meg lehet, sőt meg kell különböztetni a *helyben termett* és az *odaköltözött* elütő színükről és alakjukról amazoktól könnyen külön választható halakat.

Tisztán láthatjuk továbbá a halak eme vándorlásából azt is, hogy árvizek alatt a mellékágak, holtmedrek, barák és fokok, valamint egyéb eféle mélyedések valóságos csapdává válhatnak, mert önként menekülnek beléjük a halak, hogy magukat az áradás ellenében oltalmazzák.

Végül pedig az áramlás okozta halvonulás megfejti azt is, miért kínálkoznak a zátonyok farkánál a legjobb halfogó helyek és miért tartózkodnak a halak sarkantyúk fejénél szívesen, köztük még az olyan aprók is a melyek bizonyára nem ott születtek. Valamennyi menedéket keres és lel az ilyen helyeken. Ám, ha nem részesülne oltalomban, a víz sebje bizonyára elsodorná alább lenne az illető helytől.

Magától értetődő azonban, hogy a víz sodra nemcsak a halakat, hanem azok táplálékául szolgáló alsóbbrendű állatokat, köztük tehát a leginkább kedvelt bolharákokat is lefelé viszi. Tanulmányaink igazolták, hogy megfelelő védőhelyek hiányában a bolharákok nem képesek az áramló vízben megállni s hogy azok, a mikor árvizet éreznek, gondosan elrejtőzködnek, a miért tehát eme meneküléssel biológiai vizsgálatoknál okvetlenül számolni kell, ha erősebb folyással van dolgunk. Nyilvánvaló ezekből, hogy a folyók alsóbb folyásán a halak sokkal több ily rákocskára tehetnek szert, mint a felsőbb részeken, még akkor is, ha vizsgálataink során csak keveset bírnak közülök elfogni. Ámde sülyeszünk csak a vízbe valamely rossz kosarat s hamarosan meggyőződhetünk arról, mint nyüzsög benne és körülötte a sok bolharák, a melyek ott menedéket keresnek az áram ellen.

Bizonyos továbbá az is, hogy a víz sodra által leusztatott halak közül igen sok, ha az alsó folyásban nem tud megfelelő táplálékhoz jutni, avagy pedig, ha nem kínálkozik részére kellő ívási alkalom, kis vízállás idején, a mikor a folyó sebje is kisebb, megkísérti a

*) Über Fütterung u. Düngung in Karpfenteichen während der Kriegszeit. Allgemeine Fischerei Ztg. 1915. ápr. 1. 7. sz.

fölfelé való jutást. Persze erre aztán sokan azt mondják, hogy a halak a tengerből jönnek. Ám láttuk fentebb, mi ebben a valóság.

A mily terhesek és kellemetlenek az áramlás tekintetében előálló változások a halakra, épp oly előnyösek azok a halászokra nézve.

Miként a vízmélység tekintetében állítottuk, a víz sebjét illetőleg is áll az a tétel, hogy a vízben élő állatok egy bizonyos erejű áramlathoz alkalmazkodnak. Ha a megszokott helyzet némileg megváltozik, ez az állatot izgatja, ide-oda rajzanak s új, inkább megfelelő helyzet szerzésére iparkodnak. Ez alól a halak sem képeznek kivételt s így minden egyes áradás azok eloszlására olyan hatással van, a melyiknél fogva folyóvizekben mindenütt találhatunk halat, nem úgy, mint tavakban, a melyiknek egy bizonyos részén, ha jól meghalásztuk, napokig kell várni, a míg ott ismét eredménynyel lehet halászni. Megérthető ezekből az is, hogy miért kell a tavi halásznak egzisztenciáját nagyobb vízterületre alapítani, mint annak, a ki folyón úzi a halászatot.

5. Szél okozta vándorlás.

A halaknak a szél által okozott vándorlásáról nem igen hallunk beszélni, habár az intelligens halászok nagyon ismerik azt és fogásaiknál hasznát is veszik. Eme vonulása a halaknak abbéli tulajdonságukon alapul, hogy a széllal szemben érzékenyek és az elől kitérni igyekeznek, mint az ángolna és a dévér. Valaki azt mondhatná: ugyan mi köze van a vízben élő halnak a levegőben dúló szélhez? Hát közvetlenül a széllal nincsen dolga a halnak, hanem annál inkább reagál arra az áramlásra, melyet a szél nagyobb medencékben, tavakban okoz. Ez okon ezt a vándorlást is akár az előző fejezet alatt tárgyalhattuk volna, ámde jobbnak vélem erről külön szólni.

Folyókán és kisebb tavakban a szél hatása nem igen érvényesül, ellenben az igen nagy tavak víztükrére oly nagy nyomást gyakorol, a melyiknek a hatása alatt a víz a szél irányában mozgásba jó, áramlik. Általános tapasztalás szerint a jelzett nyomás a szélnek kitett parton a víz tükrét duzzasztja, a védett parton ellenben apasztja. A feltorló víz természetesen nyomja az alsóbb rétegeket, minek hatása alatt azok is mozognak természetesen ellenkező irányban, vagyis egy ellenkező irányú áram is keletkezik. Mindkettő ellenében azonban a tavi halak nagyon érzékenyek, hiszen csendes, álló vizekhez vannak szokva. Érthető tehát, hogy előlük kitérni iparkodnak oly módon, hogy mint a folyóbeli halaknál láttuk, követik az áram irányát. Emez útjuk alatt megeshet, hogy egy részük a víz felsőbb rétegeinek mozgási irányában haladva keresik a védettebb öblöket, miként ezt a közepes fejlettségű dévéreknél és a szélesfejű ángolnáknál láthatjuk, a melyek a nagy mélységeket nem kedvelik; viszont a halak egy más csoportja meg a szél ellen indul, mivel mélyebb vizekben élnek s az ott keletkező ellenáramot követik, mint a hegyesfejű ángolnáknál és a nagyobb dévéreknél látszik.

Nagyon erős szél alkalmával a hullámtörő partokról a halak lehetőleg elhúzódnak. Legfeljebb a magával tehetetlen tüskés pikó kivétel, mert az nem bír onnan menekülni s ha a hullámok kövekre találnak, ugyancsak tömegesen mennek ott tönkre.

6. Téli és tavaszi vándorlás.

Egyrészt a táplálékkal, másrészt a víz hidegebb hőmérsékletével kapcsolatos.

A tél és a nyár hatása nem azonos a folyókban és a tavakban. Tavasszal a lankás tópartok hamarabb felmelegednek, mint a folyók meredekebb és mélyebb partjait, a hol a víz természetesen egyenletesebben keverődik. A tavakban már február közepe táján kezdődik az élet, még pedig azok mélyén, jóllehet a víztükrén még a jég is áll. Ennek dacára a víz ezen évszakban megállapíthatólag már melegszik, minden valószínűség szerint a talajvizek révén. Ez a meleg érleli és indítja meg a tavakban az új életet, nevezetesen a növények hajtani kezdenek, az alsóbbrendű állatok pedig a partok felé húzódnak. A jég alólról egyre porhanyul, mint arról ki-ki meggyőződhet. A parányi állatokkal együtt a halak is útrakelnek s olvadó jéggel gyakran igen jó zsákmány ejthető a nem nagyon mély részeken, kiváltképpen csukákból. Eltekintve az igen lankás partoktól, ilyenkor még a jég is elég teherbíró, mert hát a tó mélyebb részei természetesen nehezebben melegednek át, mint a partok környéke. Ebben az évszakban tehát, a mélyből a partok felé vonulnak a halak, a hol csakhamar kezdetét veszi az ívás is.

Ellenben ősszel már az augusztusi hűvösebb éjszakák alatt ugyancsak a lankás partok könnyebben ki is hűlnek, mint a nagy víztömegek a tó közepén, a miért azt látjuk, hogy a szárazbeli növényekhez hasonlóan a vizinövények is augusztus második felében már télire készülnek, nevezetesen téli bimbót hoznak s gyökereik kivételével hervadásnak indulnak.

Ezzel aztán nagyon sok alsóbbrendű állat elveszti tartózkodási helyét és táplálékát, a miért vagy a fenék homokjába vájja be magát, vagy pedig a mélyebb helyek felé vándorol, a hol az idő viszontagságai ellen, kiváltképpen a téli nagy hideggel szemben, védve van. A halak részben még a nyílt vizekben maradnak, majd később követik az alsóbbrendű állatokat a mély részekre, egyrészt, mert ott a víz még melegebb, mint fent, másrészt táplálkozás okából is, mert hát a hal fal bizony télen is, kiváltképpen annak növedékérsze s csak az ívársra készülők érik be aránylag kevesebbel. Az ilyen mély helyeken aztán seregekbe verődve élnek át a telet. Ezért kiadósak tehát a jég alatt halászatok.

Folyókban és folyamokban a viszonyok némileg mások, mert hát a csekély mélység és a víznek folytonos keverődése mellett, a part mentén és a szabad vizekben a hőmérsékletet illetőleg nem keletkezhetnek oly éles ellentétek, mint a tavaknál. Ezeknél a víz tavasszal valamivel később melegszik fel és ősszel nem is hűl le oly hamar, mint a tavakban. Az állatokra nézve nem sok haszonnal járhatna tehát azoknak a mélységekbe való vándorlása, nem is szólva arról, hogy folyókban még fenékjéig is szokott képződni, a melyik elől mindenféle víziállat menekül. Így aztán a folyóknál késő ősszel, még november folyamán is, bőven találhatunk állatokat és halakat a partok mentén. Később azonban, a mikor a jégzaj ideje közelít, a parányi állatok a védettebb helyeken a földbe rejtőznek, míg a halak a fenékjégtől mentes holtvizekbe, öblökbe, vagy a folyóval kapcsolatos tavakban húzódnak. Tavasszal aztán, a mikor a víz ismét melegülni kezd, újból a folyóba térnek vissza, annál szívesebben, mert a fejlettek részére ott jóval több táplálék kínálkozik, mint a holtágakban és öblökben.

Ezekből láthatólag méltán szólhatunk tehát a halak téli és tavaszi költözéséről.

A vonulásnak ez a neme különösen élénk és feltűnő az ángolnáknál. Nála már szeptemberben szűnik a táplálkozás és kezdődik a teletelésre való előkészület, a mi

abban áll, hogy alkalmas hely után kutat, mivégből gyakran óriási utakat tesz. Többnyire csendes vizű iszapos részeket választ erre a célra, a hol őt sem a víz sebje, sem a jég, sem pedig az őszi viharok hatása nem háboríthatja. Márciusban búcsút mond ennek is, és a régi legelőkre vágyva, újból megteszi azt az utat felfelé, a melyet ősszel lefelé végzett. Ezt a szokását a halászok is ismerik s persze tapasztalataikra hivatkozva, hirdetik, hogy íme, még nagy ángolna is vonul fel a tengerből.

7. A korral járó vonulás.

Ezalatt a költözésnek azt a nemét értem, melyet bizonyos halak azért végeznek, mert fejlődésük során táplálékukat változtatják és ebből kifolyólag más legelő keresésére kényszerülnek. Bizonyos mértékben ez a költözés is táplálékszerzéssel kapcsolatos vándorlások kategóriájába tartozik, a miből ismét a táplálkozás rendkívül fontos szerepére következtethetünk és arra, hogy a halbiológusoknak kiváltképpen ezzel kell foglalkozniok. Sok halász, a kikkel együtt jártam a vizeket, ugyancsak csodálkozott, a miért a halakat kizsigereltem, azt kutatva, mit fogyasztottak. Újból is hangoztatom, hogy ennek a tisztázása vezethet csak célhoz, mivel a planktongyűjtéssel nem sokat érünk el, legfeljebb alaposan tévedhetünk.

Korral járó vonulást a legtöbb halnál észlelhetünk, mert magától értetődő, hogy a fejletlen és zsenge ivadék mást eszik, mint a nagy hal, a miért a magam részéről soha sem tudtam megérteni, miért akarták egyesek a halasvizek gazdasági értékét csupán planktonfogások eredményeiből eldönteni. Jaj annak a szegény nagyhalnak, a melyik csak planktont fogyaszthat, annak ugyan nem lesz szüksége arra, hogy bőrét mesterségesen tágítsák azért, hogy a hal által termelt zsírnak helye legyen.

Az apró halacszkák kétségtelenül apró állatkákból élnek és e miatt többnyire a partok közelében, illetve kis patakokban tartózkodnak, természetesen a tulajdonképeni planktonfogyasztók kivételével, a milyen például a stint. Az ivadék az ilyen helyeken bolha- és lencserákoból, apró chironomidákból és plankton állatkákból táplálkozik, mindaddig, a míg bizonyos fejlettségre tett szert, mi ha elkövetkezett, mélyebbre ereszkedik.

A csukafióka, a melyik a réti patakocskában állt, és bolharákokat, kérészeket stb. fogyasztott, a folyóba tér, hogy továbbra halakból táplálkozhasson. Tavakban, már korábban oda hagyta a partot és beljebb, növények között ütötte fel sátorfáját, olyan helyeken, a melyeket tömegesen látogatnak más halak ivadéakai. Így jár el az apró menyhal is, azzal az eltéréssel, hogy valamivel tovább marad a partok mentén, mint a csuka. Pirosszemű keszegek és a sügérek két éven át időznek a parti legelőkön s csak aztán vonulnak mélyebbre. A dévér az első évben egészen a partok közelében marad, a második évben már mélyebb legelőt keres, a harmadik és negyedik években pedig még mélyebbre ereszkedik. Így tesz a ponty is a természetes vizekben és így a többi hal is.

A tartózkodási helyek változtatásában legfeltűnőbb viselkedést megint az ángolna látta. Nálunk az ángolna-ivadék életének első három évét leginkább a parti növények között tölti. Kárbavesztett fáradság lenne tehát ilyen ivadékot a folyónak derekán az iszapban keresni, illetve ott sűrűszemű hálóval fogni akarni, mert ilyen helyeken az ivadék hiányzik. Máskép alakul azonban a helyzet nagy folyamaink, így az Elbe és a Weser legalsó folyásánál. Itt a medrek híjával vannak ama

növényzetnek, melyet az ángolnaivadék kedvel, amiért eme helyeken az ángolna apraja is az iszapba temetkezve él, főleg chironomusokból merítve táplálékát. Nálunk körülbelül a harmadik év után hagyja el a növendék ángolna a növényzet által felvert partvidéket, a tenger felé véve onnan útját, hogy ott a gazdagabb legelőkön vagy halakat fogyasztó „szélesfejűvé“ vagy békésebb természetű „hegyesfejűvé“ alakuljon.

Kiemelendő még a lazac is, mint olyan, a melyik második évének betöltése után a tengerbe vonul, hogy ott kifejlődve, mint ivarérett ismét visszatérjen a folyóba.

Végül emlékezzünk meg a flunder-ről is, a melyik zsenge korban az Északi-tengerbe torkoló folyók alsó szakaszára ugyancsak tömegesen vonul; ott kifejlődik s aztán szaporodása érdekében ismét a tengerbe tér vissza. Szokása egyezik az ángolnáéval, ellenben ellentétben áll a lazac, a tengeri pisztráng és a vándor alózáéval.

Szólnék még a halak *kényszervándorlásairól* is, a mit akkor végeznek, ha a víz fölöttük annyira lepad, hogy lefelé menekülve gondoskodnak biztonságukról. Mivel azonban ez rendellenes állapot és csak kivételkép túlságosan száraz időjárás alkalmával áll be, annak bővebb tárgyalásába nem bocsátkozom. Eme kategóriába lehetne sorolni a halak ama költözését is, mely a közvizeknek szennyek által való megrontását kíséri. De mivel ez is abnormális eset, annak tárgyalásától eltekinthetek.

Noha az előadottakkal tárgyamat ki nem merítettem, úgy vélem halaink legszokásosabb vándorlásáról megemlékeztem. Az iparos halász kétségkívül tapasztalásból ismeri a költözködések mindeme nemét, ha itt-ott nem is értelmezi őket helyesen. Egyben azonban bizonyosan egyetért velem, nevezetesen abban, hogy eme vonulások alapos ismerete nagyjelentőségű, a mennyiben kizárólag azon alapul nagyon sok víz halászatának okszerű gazdasági kihasználása.

Hazai és meghonosított Salmonidáink.

Irta: dr. Vutskits György.

(Folytatás.)

Nagyon jellemző az ekecsontfogazata, mely fiatal galóczáknál egészen a *saibling*-okéhoz hasonló azzal az egy különbséggel, hogy az elülső, előszökölő lemezen ama középső háromszögletű csücsköt nem viseli, mely a *saibling*oknál gyakran előfordul és fogakkal van felfegyverkezve. Az előlemez nagyon kicsiny, háromszögletű, hátsó szegélyén fiatal példányoknál egy sorban négy vagy nyolcz szimmetrikusan elhelyezett, nem nagyon nagy kampós fog van. A nyél a fiatal példányoknál rövid, levélszerű, kevésbé kivájt, mint a *saibling*oknál és hosszabb hegyben végződik. Idősebb galóczáknál ez a nyél oly bensőleg összenő a csónakcsont kivájt elülső részével, hogy a két csontot maczeráció által sem, vagy csak nagyon nehezen lehet elválasztani.

A rövid főkötőszerű előlemez hátsó felületén, idősebb példányoknál egyúttal szivacsos csontszövet fejlődik ki, melyet egy sokszögletes, szilárd lemez takar be. Az ekecsont ilyenformán a *saibling*-étől nagyon is eltérő alakú, a mi annál is inkább feltűnő, mert idős galóczáknál csak két igen nagy kampós fog marad meg, melyek mellett nagyszámú foghely van, ezekben pedig szabad, pótló fogak vannak, melyek maczeráció alkalmával könnyen elvesznek. *Vogt dr.* ilyen idős galóczák közti állkapcsában 4—5 szilárdan elhelyezett fog mellett

2—3 fog helyét, a felső állkapocsban pedig egy sor, erősen görbült, 18—20 kis kampós fogat számlált, melyek között nagyszámú foghely van; a garatcsontokon 6—7 nagy, szilárdan elhelyezett kampós fog és a foghelyeken 11—12 pótfog van, az alsó állkapocsban 9—11 szilárdan elhelyezett és 11—12 pótló fog, melyek nincsenek nagyon megerősítve. A hátsó nyelvcsonttest, melyen a saiblingoknál fogak vannak, a galóczánál teljesen fogatlan és síma, de a garatcsont három csoportja jobban és erősebben ki van fejlődve, mint bármely más salmonidánál. A garatcsont alsó csoportja egész belső szegélyét elfoglalja és azon több, mint két tuczat meglehetősen erős kampós fogat lehet számlálni, melyek között még foghelyek is nagyszámmal találhatóak, a hátsó felső csoport szintén tekintélyes, aránylag rövid, de széles és közepén körülbelül 20, valamivel kisebb fogacska van; az elülső felső csoport azonban nagyon kicsiny és legfeljebb egy tuczat fog van rajta. A fegyverzethez még a kopoltyútüskék is hozzájárulnak, melyek különösen az első kopoltyúkon nagyon hosszúak, csontosak és belső felületükön különösen nagyszámú fogacskákkal vannak ellátva.

A többi pisztránghoz képest a galóczának ruhája nagyon is egyhangú színű. Fejének felső része és háta szürke, kissé zöldes, sötétbarna vagy ibolyaszínben játszó; hasa világos, piszkos ezüstfehér. Oldalain ez a két szín összeolvad és gyenge veres leheletűvé válik, mely vereses árnyalat idősebb példányoknál rézvörös színbe megy át és innen származik némely vidéken a „*Rotfisch*“ elnevezése. Fiatal korban, nagyon kicsiny, későbbi korban valamivel nagyobb, a hátán majdnem fekete foltok borítják az oldalvonalig, de azon alul teljesen elmosódnak. Az úszószárnyak általában sárgásak, vagy gyöngén vörösseszürkék; csak a háti és a farkúszón láthatók gyakran nem nagyszámú foltok.

A dunai galócza eredetileg a Duna vízrendszerében csakis a főfolyamban és déli mellékfolyóiban él. A Duna északi mellékvízei közül csakis a *Regenben* és a *Laberben* tartózkodik. *)

Sohasem hatol be a tengerbe és a folyamokban is csak kisebb utakat tesz meg vándorolva, hogy alkalmas ívóhelyeket keressen magának. A forrásvidékig csak kivételesen — eltévedve — jut fel.

A dunai galócza — *Siebold* szerint — feltűnő későn válik ivaréretté, addig nem ívik, míg a 4 fontos súlyt el nem éri. A *Vogt* megvizsgálta fiatal példányok ivarszervei fejletlenek voltak. *Danner* évekig tartó megtermékenyítési kísérletei alkalmával, miközben kezei között több mint 200 példány megfordult, sohasem akadt olyan ívó himre vagy nőstényre, mely 3 kilón aluli lett volna. Minimalis mértéke minden halászati rendeletben kicsinynek van felvéve, mert azt legalább 58—60 cm.-ben kellene megállapítani.

Kisebb galóczák, a kétfontos súlyig, férgekkel, vízben élő rovarokkal és halacskákkal táplálkoznak, a nagyobbak azonban csak halakkal. Gyomrában többnyire paducok és márnak találhatóak, melyek a vizek alzata táján közvetlen közelében élnek, de szívesen megeszi a galócza a pisztrángot, pénzes pért, angolnát, botos köllönt és az orsóhalat is. Nagyobb, öt, egészen hét fontnyi márnákat, melyek erős evezőszerszámukkal gyorsabban tudnak a paducoknál menekülni, a nagy galóczák oly hevesen vesznek üldözőbe, hogy azok félelmükben a szárazföldre ugranak és maguk az üldö-

*) Hazánkban a Vágban, Árvában, Túrócban, a Tisza felső szakaszán honos; a Garamba mesterséges úton került. L. Halászat 1913. évi 24. számát. — *Szerk.*

zők is olyan sekély vízbe jutnak, hogy úszva többé nem tudnak visszatérni, hanem csak testüknek többszöri feldobálásával érik el ismét a kellő mélységű vizet. A galóczák különben ép olyan telhetetlen rablók, mint a csukák, mert ha gyomruk tele is van tömve hallal, mégis rájárnak a horgász csalijára, melyen kűszek, kelék, tomolykók, paducok és más apró halacskák vannak. Jó táplálék mellett a galócza hamar növekedik. A petéből való kibuvásától számítva egy évre már $\frac{1}{2}$ kg. súlyt is elérhet, 10—15 kg. súlyú galóczák még gyakoriak, de már a 20 kilósok ritkábbak. Egy nagyon nagy galócza került elő újabban a Dunából. Felsőausztriában gőzhajó kereke ütötte agyon, hossza 5 láb, súlya 30 kg. volt. A két legnagyobb példányt 1897 január 9-én fogták ki Tullnban Bécs mellett; körülbelül 60 kg. súlyúak voltak. Ezek alapján valószínűnek tarthatjuk, hogy korábbi időben néha még 50 kg.-nál is súlyosabb galóczákat is fogtak ki.

(Folyt. köv.)

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Az Országos Halászati Egyesület rendes évi közgyűlése f. évi 21-én szokatlan nagy látogatottság mellett zajlott le *Tallian Béla* báró elnökletével. A rendkívüli viszonyok között mintha szükségét érezték volna az egyesület tagjai, hogy minél nagyobb számmal találkozzanak s dokumentálják, hogy az itthon lévőeknek ama munkája, a mely az ország erejét van hivatva fenntartani, sehol egy pillanatra sem lankadt még el. A különös véletlen úgy hozta magával, hogy hadbavonult tagtársaink közül is többen megjelenhettek s a gyülekezetet a számos katonai egyenruha élénkítette emlékezetes képpé. Ott láttuk az egyesület alelnökét, *Inkey Pál* bárót, mint honvédhuszárhadnagyot, dr. *Korbuly Mihályt*, mint honvédhuszárszázadost, s a már valóban harcedzett, mert a háború kitörése óta sok csatában s veszedelemben részt vett legifjabb nemzedéket: ifj. *Zimmer Ferenczet*, mint hadnagyot s a két *Corchus* testvért, *Dezsőt* és *Zoltánt*, mint zászlósokat.

Az elmúlt év történetét ismertető titkári jelentés tudomásul vétele után a közgyűlés letárgyalta a rendes szokott tárgysorozatot: pénztári jelentést és költségelőirányzatot. Elfogadta az alapszabályoknak a határozatképességre s a választmány tagszámának leszállítására vonatkozó némi módosítását.

Végül a megejtett tisztújítás során újra választottak közfelkiáltással elnökké: *Tallian Béla* báró, alelnökké: *Inkey Pál* báró s az évközben elhunyt *Grassl Hugó* második alelnök helyett: *Landgraf János*.

A közgyűlés után *Répassy Miklós* titkár bemutatta a Csehországban oly veszedelmes mértékben elszaporodott s a tótiltésekre s általában a víziművekre oly veszedelmes *pézsmapocok* (ondaitra) egy kitömött, kifejlett példányát. Különösen felhíva az egyesület tagjainak figyelmét arra a körülményre, hogy a veszedelmes állat jelenlétét már Bajorországban, a Duna vízmedencéjében is minden kétségen felül megállapították; csak időkérdése, hogy hozzánk is lekerül, a legnagyobb éberséggel kell tehát, legfőképp nyugoti határunk mentén figyelni, hogy idejében lássunk hozzá a védekezéshez.

A közgyűlés tagjai együtt maradtak még estére, barátságos eszmecserét folytatva a fehér asztalnál is a halászat mai állapotáról.

A „Budapesti Horgászok Egyesülete“, mely 1909. évben alakult, f. évi április hó 10-én tartotta évi közgyűlését *Eyssen Károly* műépítész elnökletével. Az igen szép számban megjelent tagok üdvözlése után *Weiland József*, titkár, terjesztette elő titkári jelentését, melyből következőket közöljük:

A „Budapesti Horgászok Egyesülete“ a sportszerű horgászás üzhetése céljából a következő vízterületeket bérelte ki és bocsátotta a tagok rendelkezésére, ú. m.:

1. a hárosszigeti és nagy-tétényi vizet;
2. a Nagymaros és Zebegény közötti Dunaszakaszt (a Duna mindkét partjain) és
3. a pestmegyei Dömsöd község határában elterülő ú. n. Dutzend-tavat.

Az 1. alatti vizen az egyesület a halászati jog bérlője, míg a 2. és 3. alatt említett vizeken csupán a horgászati jogot szerezte meg. A tagok azonban mindenhol csak horgászva halászhatnak.

Ezeket a megszerzett vízterületeken kívül egyéb összeköttetéseink révén módjukban volt tagjainknak a pestmegyei ú. n. mányteleki vizeken, valamint a Dunavecse község területén elterülő Dunaszakaszon is horgászhatnak.

E két víz közül különösen kiemelendő a *mányteleki víz*, mely halbősége mellett különösen alkalmas a csukafogásra.

Az egyesület egyéb összejöveteleken kívül még két horgászversenyt is rendezett. A verseny feltételei voltak:

1. a legnagyobb hal (egy darabban súlyban);
2. számra nézve a legtöbb hal és
3. súlyszerint a legtöbb hal fogása.

E versenyeken tagjaink nagy számban vettek részt s a díjakat *Bányay Árpád, Horváth Alajos, Schrött Ede* és *Szepessy Konrád* nyerték el.

A most folyó háború egyesületünk tagjai közül is többeket a haza védelmére szólított. Tagjaink közül tudomásunk szerint *Bányay Árpád* és *László Antal* választmányi tagjaink, *Benkó Béla* alapító és számvizsgáló-tagunk, *Broch Oszkár* számvizsgáló-tagunk, valamint *dr. Kovács Elemér, Góbel Rezső, Schniager Károly* és *Dlabola Román* rendes tagjaink vonultak be. Sajnálatosan kell jelentenünk azt is, hogy egyesületünk buzgó és szorgalmas tagja *Perret Emil Verdun* ostrománál hősi halált halt.

Az egyesületnek 1914. decz. 31-ével 106 tagja volt.

Az egyesület a rendelkezésre álló anyagi eszközöihez mérten mindenképpen megkönnyítette tagjainak a horgászást és igyekezett az eredményeket is fokozni. E végből a már beszerzett fatutaj és csónakok állományát is bővíteni szándékozik s minden igyekezete azon lesz, hogy oly vizeket béreljen és tartson fenn, melyek kizárólag az egyesület tagjai részére álljanak rendelkezésre.

Francisci Árpád egyesületi pénztárnok jelentése szerint az egyesület vagyona készpénzben 1788·88 korona és leltári értékekben 392— korona; összesen tehát 2180·88 korona.

Az egyesület az általa bérelt vízterületekért az elmúlt évben 575 korona bérösszeget fizetett. Posta és kezelési költségeikért, nyomtatványokért és egyéb kisebb kiadásokért 391·73 koronát adott ki. Az egyesület zárómérlegének végösszege 3430·21 koronát tesz ki.

Hogy az egyesület igen csekély, évi 10 korona tagdíj mellett ily eredményeket tudott felmutatni, mindenesetre életképességét bizonyítja. Nagyobb szabású vállalkozásokba való kezdés azonban e csekély tagdíjak mellett lehetetlenség, ezért a közgyűlés elhatározta, hogy a tagdíjakat 1916. január hó 1-től kezdődőleg 24 koronára emeli fel és ezzel összefüggésben az alapszabályokat is, az eddig felmerült kívánságok és tapasztalatok figyelembe vételével több pontjában megváltoztatta.

Az egyesület már ezideig is számtalan felmerült és tudomására hozott kihágás: esetben (vízfertőzés, halorzás stb.) a kellő erélylyel lépett közbe s szüntette meg az anomáliákat. Legfőbb célja az, hogy a sportszerűen horgászatot űzők támogató testülete legyen, felhívja ennélfogva mindazon horgász sportférfiakat, kik eddig nem tagjai, hogy az egyesületbe belépjenek. Minél nagyobb taglétszám anyagi és erkölcsi erejére támaszkodva sikerülhet az, hogy a hazánkban eddig még úgyszólván ismeretlen horgász-sport a kellő fokra emeltessék, hogy a minden irányban tapasztalható közönyt legyőzzék.

A „Budapesti Horgászok Egyesületé”-nek titkárja *Weiland József* (címe: Budapest, II., Szilágyi Dezső-tér 5. II. 14.) minden érdeklődőnek szívesen és készséggel nyújt felvilágosítást az egyesületről.

A *Dévényi-Nagybodaki Halászati Társulat* f. évi február hó 8-án *Somorján* tartotta évi rendes közgyűlését *Oberhoffer Ignác* elnöklétével.

A társulat működése érdemes elnökének, *Molnár Lászlónak* elhunyt következtében hosszabb ideje szünetelt; a rendes tevékenység elé tornyosuló akadályokat sikerült azonban elhárítani s a jövőre nézve a tevékenységet biztató előjelek mellett újból megindítani. E tekintetben különösen fontos a közgyűlés ama határozata, hogy a társulat kötelékébe, a hová eddig csak a szabályozott Dunameder tartozott, az összes mellék- s holtágak is bevonassanak.

A társulati vízterületen három tervezett ivadéknevelő tó közül egyet építettek meg *Somorja* határában állami támogatással.

A zárszámadások bemutatása és felmentvény megadása után az 1915. évi költségelőirányzat bevételét 399·07 K-ban, kiadásait pedig 209·07 K-ban állapították meg. A holdankénti hozzájárulás 2% (4212— K hold után tehát 84·29 K).

A megejtett tisztújítás során megválasztottak elnökké: *Bittó Dénes*, alelnökké: *Molnár Imre*, igazgatóvá: *Oberhoffer Ignác*.

VEGYESEK.

Korai pontyivás. A pestmegyei *Zsiger* pusztai tógazdaságból kapjuk az érdekes értesítést, hogy ott az anyapontyok f. évi április hó 4-én leívtak s a most már szép erőteljes ivadék nagy számmal észlelhető. Mindenesetre feltűnő s nem mindennapi dolog az ilyen korai ivás; magyarázata ez idei húsvétkor uralkodott meleg időjárás. Szerencse volt még az is, hogy utána valami nagyobb visszaesés nem következett be; az ikra tehát szépen kikelt, a zsenge porontyok pedig jól fejlődtek. Őzre bizonyára elsőrangú anyag lesz belőlük.

Halcsarnokok. A „Pesti Hirlap” f. évi április 17. számában olvassuk a következőket:

„— (*Halcsarnokok.*) Karácsony előtt néhány héttel, vagy hónap-pal, a főváros tanácsa sürgős természetű javaslatot terjesztett a közgyűlés elé, amely azt foglalta magában, hogy öt vagy hat terület piacain kisebb halcsarnokokat építsenek. Az ügyosztály, amelynek véleménye alapján a tanács eljár, kellő részletességgel okolta meg a tervet és ékes okfejtésével a közgyűlés tagjait úgy megkapta, hogy a javaslat ellen senkinek sem volt kifogása. De különösen nem gördítettek akadályt a kivétel ellen azért, mert a megokolásban a többek között arról is szó esett, hogy a halcsarnokoknak a karácsonyi ünnepekre készen kell lenni s ilyenformán a munka nagyon sietős. Az ügyosztály és a tanács, amennyire vissza tudunk emlékezni, bizonyos bőbeszédűséggel mondotta el, hogy a magyarországi haltenyésztők állománya igen nagy és ha a már eladásra kész halakat nem képesek eladni, az esetben telepeiket kényszerülve lesznek beszüntetni, a mi már azért is kár lesz, mert konkurrenzia hiányában a hal erősen megdrágul. Amint tehát mindebből kiderül, a főváros nyílt piacain tervezett halcsarnokokra a tanács és az ügyosztály szerint azért is szükség volt, mert azok hiányában megindulóban levő haltenyésztés nagyobb hátrányt szenvedne. A mi a sürgősséget illeti, azt azzal is indokolták volt, hogy a karácsonyi ünnepek idején a fővárosban rendkívül nagy a halfogyasztás s így erre az alkalomra nagyobb készletről kell gondoskodni, a mi azonban csak úgy vihető keresztül, ha megfelelő csarnokok állanak a halászok rendelkezésére. Miután a közgyűlés a javaslatot helyeselte, a halárúsító bódék építése meg is kezdődött és olyan gyorsan haladt előre, hogy karácsonykor, a mikor égető szükség lett volna rájuk, felében már el is készültek. Azóta közel négy hónap telt el, de a haltenyésztők és a halfogyasztók érdekében tervezett csarnokfélék még mindig nincsenek teljesen készen, avagy ha nyélbeütötték is őket, még mindig használatlanul állanak. Becsukott ajtaikkal és ablakaikkal, mint valami elátkozott kastélyok húzzák meg magukat a piacokon, rébuszt adva föl a közönségnek, hogy építésüket miért kellett elrendelni, különösen pedig siettetni.”

Hát bizony erre mi sem tudunk felelni. De reméljük, hogy jövő karácsonyig még állani fognak a bódék s akkor talán mégis csak árulnak majd bennök halat. Tehát csak türelem!

Az őn, vagy fogas és egy új fagyasztási mód. *Ottensen* halfagyasztási módjáról szinte csodadolgokat olvasunk egyes jelentésekben (*Fisch. Zeitung* 1915. 5. szám). *Ottensen* dán kereskedő Thisted-ben, halkivittel foglalkozik. Állítólag egy olyan folyadékot talált fel, a melyet hűtőgéppel —18° C-ra lehet lehűteni. A halat — vagy akármi más élelmiszert — a folyadékba teszik 2—3 órára; ez alatt csonttá és csontig fagy. A módszer a hal ízet egyáltalán

nem befolyásolja, a mi az eddigi fagyasztási módokról egyáltalán nem állítható. Kísérleteket tettek élő halaknak az Ottensen-féle eljárással való megfagyasztásával; a megfagyasztott halakat sikerült aztán lassú felmelegítéssel ismét életre keltetni (—18° C. után? Szerk.) A kád s a hozzátartozó hűtőgép akárhol felállítható, szabadban is. A fagyasztott halak mindenfelé küldhetők; megérkezésük után oly frissek, akár az eleven halak. A „Kälteindustrie“ (Hamburg, Ig. II., Helf 10—12), a bécsi norvég főkonzulátusnak egy 1913. jan. 20-án kelt jelentését közli, a melyben többek között a Bergen-ből (Norvégia) 1912. decz. 6-án Bécsbe küldött halakról szól, a hová decz. 11-én érkeztek meg és decz. 13-án csomagolták ki azokat. A halak teljesen szárazak voltak, keménye fagyva, pergament papirosba csomagolva. A halakat aztán megsütötték és megfőzték; az eredmény nagyon kielégítő volt. Sőt szakértők szerint a kabeljau (Gadus morhua) minőség tekintetében felülmulta az ottani ön-t („Schied“, Rapfen, Aspius rapax) és fogas-t („Fogosch“, a Balaton süllője, általában süllő). A zárjelben lévő magyarázat idézet; tehát kétség nem lehet, hogy tényleg az „ön“-t és a „fogas“-t veszi a konzuli jelentés egy kalap alá minőség tekintetében, mert hisz mind a kettőhöz egyszerre hasonlítja a kabeljau-t (Dorsch)!

Ha pedig ugyanolyan szakértelemmel bírta az Ottensen-féle eljárást is, mint a minő ebből a végső megjegyzéséből kiviláglik, akkor igazán nem csodálkozunk, hogy az eljárásról híresztelt csodadolgok ellenére sem hallunk arról semmit, bár a jelentés kelte után már kerek két év telt el.

A pisztráng füstölése a legkezdetelegesebb módon kisebb hordóban történhet, a melynek mindkét fenekét kiszedjük. A hordóban keresztbe pálczákat erősítünk s azokra aggatjuk a füstölendő halakat. A halakat előzőleg kiszigereljük s kívül-belől jó szárazra töröljük. A kopolyuikon át fonalat húzunk s annál fogva akasztjuk fel. Füstölésre legjobbak a kövér halak.

Most aztán szabad helyen tüzet rakunk. Legalkalmasabb a boróka fa,

mert nem ég nagy lánggal, sok füstöt ad. A hordót a tűz fölé állítjuk s zsákkal letakarjuk. A füstölésre 1/2—1 óra elég. A pisztráng akkor kész, ha bőre könnyen lehámlik a húsról. A füstölt pisztráng körülbelül 1 hétig eltartható.

Budapesti halpiacz. A halászati tilalommal beállott a halhiány, mely természetesen az árak emelkedését vonta magaután. Termelőink készletei csekély kivétellel mindenütt elfogytak. Kereskedőink még meglevő készletei pedig a váratlanul fellendült kereslettel szemben előreláthatólag csekélyek s ez természetesen a készlettel való takarékos-ságra ösztönzi őket.

A halhúsban beállott nagy kereslet a magas marhahúsáraknak tudható be; a hal ugyanis ahhoz arányítva megtartotta a rendes, szokott árat. Az előbb említett okok már a közelmúltban is fokozatos áremelést idéztek elő és nem hihető, hogy az alant feltüntetett halárak a halászati tilalom megszűnése előtt csak némileg is leszállanának.

Egyes nagykereskedőink nagyobb tételű tengeri hal, nevezetesen *tőkehal* beszerzésével igyekeznek a nagyobb kereslet igényeit olcsóbban kielégíteni.

A budapesti piacz halárai nagyban:

Kecsege nagyság szerint	8—10—K
Süllő nagy	5—6—
„ közép	4—5—
„ apró	3—4—
Élő ponty nagy	2:70—3—
„ „ közép	2:40—2:50—
„ „ apró	2—2:20—
Ponty jegelt	1:90—2:10—
Harcsa vágó	8—10—
„ közép	4—6—
Csuka élő	1:80—3—
„ jegelt	1:60—2:40—
Czompó élő	1:80—2:20—
„ jegelt	1:40—1:90—

Cz.

Pallini Bátor INKEY PÁL
iharosi tógazdaságában

kiválóan szép 2—3-nyaras pontyok, igen szép 1-nyaras pontyok, anyapontyok, süllők, amerikai törpeharcsák, compók és naphalak kaphatók tenyésztés céljaira, valamint megtermékenyített süllőikrák is.

➡ Árjegyzéket kívánat a szívesen küldünk. ➡

Vasúti állomás: Csurgó vagy Nagykanizsa. Posta és távírda: Iharosberény.

Tógazdaságaimból ajánlok
1, 2 éves és anyapontyokat
 elismert gyorsnövésű fajtámból téli és tavaszi szállításra.
CORCHUS BÉLA
 Budapest, IX., Boráros-tér 3. sz.

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek **több ezer métermázsa** élő pontyot, czompót, kárászt stb.
ZIMMER FERENCZ halászmester, es. és kir. udvari szállító BUDAPEST, Központi vásáresarnok. Telefon: 61—24.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd. Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád. Vasutállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaui pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higo), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrákat és minden egyéb tenyészhalat.

➡ A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel. ➡

➡ Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.